

Til Stortingets Finanskomite om Prop. 31 L (2025-2026) Endringer i foretakspensjonsloven og forsikringsvirksomhetsloven (forvaltning av garanterte pensjonsprodukter)

Den Norske Aktuarforening (DNA) viser til forslaget til endringer i pensjons- og forsikringslovene, og ønsker med dette å komme med noen innspill. Vi har i høringsuttalelsen vår til høringen støttet flere av forslagene som nå kommer, mens vi på andre områder ikke har gitt vår tilslutning.

1. Bedre regulering av fripoliser

DNA mener at ingen av forslagene i proposisjonen garanterer høyere regulering av fripoliser, særlig ikke for de eldste. Vi ber komiteen om å aktivt søke flere forslag fra Finansdepartementet og følge opp problemstillingen videre.

Vi har gjennom møtene med arbeidsgruppen sett at det er flere forslag som kan vurderes, og vi har selv kommet med flere forslag. Pliktig konvertering til investeringsvalg for de yngre (alder må defineres), kanskje også for de eldre med bruk av teknisk rente er noen av mulighetene. Her kan Finanstilsynets oppgave om å se på hvordan fripoliser skal kunne bli med i egen pensjonskonto for hybridpensjon, som de jobber med nå, kunne gi noen nye løsninger. Dersom fripoliser og pensjonsbevis slås sammen og det åpnes for at fripoliser kan endres noe for å finne gode løsninger, så kan dette være noe å bygge på fremover.

For å få til en endring må Stortinget være tydelige på at Finansdepartementet, og dermed Finanstilsynet, i sitt arbeid også må foreslå lovendringer for eksisterende fripoliser, dersom dette kan gi bedre løsninger enn de eksisterende løsningene. For å oppnå dette er det mulig at Finanstilsynet må få et litt videre mandat fra Finansdepartementet enn de har i dag.

2. Lånt egenkapital

- a. Vi vil først gjøre oppmerksom på at innføringen av lånt egenkapital i praksis betyr at den årlige rentegarantien innen pensjonsforsikring blir gjort om til en form for sluttgaranti.
- b. Dersom det skal åpnes for bruk av lånt egenkapital kan dette bare skje på fripoliser i første omgang. Slik lovteksten er utformet kan dette ikke implementeres for kollektiv tjenestepensjon, hverken kommunal eller privat tjenestepensjon, siden det ikke oppgis seneste opphørstidspunkt for lånet for denne type pensjonsordninger. DNA kommenterte i vår høringsuttalelse at dette ikke var tilstrekkelig utredet, uten at det gjenspeiles i Prop. 31. L. Vi mener at innføring av lånt egenkapital, hvis dette innføres, kun skal innføres for fripoliser.
- c. Vi mener at proposisjonen tydeliggjør at mange kunder *ikke* vil ha noen glede av tiltaket i form av økt avkastning. Det er etter vårt syn ikke godt nok belyst om meravkastning for kundene er god nok sett imot pensjonsleverandørens fordeler.

Det er ikke dokumentert i proposisjonen hvorvidt innføringen av bufferfond har endret pensjonsleverandørenes (forsikringsselskapenes og pensjonskassenes) investeringsstrategi og ev. hvor mye. Det er derfor uklart hvorvidt innføringen av lånt egenkapital vil gi den ønskete endringen i investeringene for fripoliser. Det kan heller ikke utelukkes at innføring av lånt egenkapital som gir pensjonsleverandøren økt solvenskapitaldekning, kan benyttes til annet enn til å øke risikoen i investeringene, som nedbetaling av ansvarlig lån, utbytte e.l.

- d. Det er ikke klart hva som skal skje med lånt egenkapital for fripoliser ved overgang til investeringsvalg, siden alle garantier da opphører.
- e. Dersom det åpnes for bruk av lånt egenkapital og lånt egenkapital skal kunne ligge i selskapsporteføljen, er det noen praktiske forhold vi vil si fra om.
 - i. Komiteen bør være klar over at plasseringen i selskapsporteføljen kan føre til økt lån sammenlignet med om den ligger i kollektivporteføljen. Dette skjer fordi avkastning på den lånte egenkapitalen da går til selskapskapitalen i stedet for til pensjonsordningen. Dersom avkastningen året etter et lån maksimalt er lik grunnlagsrenten, så vil det mangle avkastning på den delen som er lånt, og lånet må økes. Økt lån er i seg selv ikke et problem, men kan i verste fall føre til manglende avkastning som pensjonsordningen ville fått om egenkapitalbidraget var med endelig virkning det aktuelle året.
- f. Lånt egenkapital skal senest betales tilbake «ved forsikringstilfellet». Er det ved første utbetaling eller fortløpende ettersom utbetaling foregår? Dette må presiseres.
- g. Det bør foretas en nærmere gjennomgang av forsikringsvirksomhetsloven med tanke på å sikre at det er konsistens tekst ved innføringen av lånt egenkapital og opphør av årlig rentegaranti. Det må forutsettes at beregnet premiereserve skal være uendret. Men f.eks. er det i § 3-8 angitt hva forsikringskapitalen skal bestå av, og der er ikke lånt egenkapital foreslått inntatt. § 3-15 omtaler hvordan premiereserven kan styrkes. Også her må det vurderes på hvilken måte lånt egenkapital kommer inn. Også andre paragrafer som ikke er berørt av lovforslaget inneholder omtale av pensjonsordningens midler og premiereserve. For kommunal tjenstepensjon er det også angitt hvordan en ved frigjøring av premiereserve skal tilføre midlene til premiefond, som er et nytt aspekt i denne saken.

Det kan være at det hele er gjennomtenkt fra departementets side, men det fremkommer ikke i proposisjonen, og forslaget til endringer i forsikringsvirksomhetsloven har som beskrevet klare svakheter.

- h. Det bør klargjøres hvordan lånt egenkapital skal håndteres i forsikringsselskap og pensjonskassers regnskap. Komiteen bør presisere at dette sikres i forskrift.
- i. Det bør klargjøres hvordan lånt egenkapital skal behandles ved solvenskapitalberegninger, og dette bør presiseres tydelig i forskrift, noe komiteen bør presisere.

3. Bufferfond

- a. Vi støtter at det ikke settes tak på maksimalt bufferfond.
- b. Begrunnelsen for å fjerne dagens regel om at bufferfond skal frigjøres i takt med frigjøring av premiereserve er etter DNAs syn ikke god nok. Dersom det ikke gis noen nærmere regler på frigjøring av bufferfond i loven, vil frigjøring avhenge av forsikringsselskapenes og pensjonskassenes retningslinjer, og dette behøver ikke føre til raskere utbetaling av bufferfond enn i dag.

Det er derfor helt nødvendig at Stortinget er klare på at det i forskriften som skal utarbeides må være tydelig om og når frigjøring skal skje, for å sikre kundene utbetaling av bufferfond og gjerne så tidlig som mulig.

- c. Frigjort bufferfond skal gå til en engangsutbetaling. Her bør det på plass litt mer regelverk:
 - i. Lov om foretakspensjon § 5-20 og lov om tjenestepensjon § 4-14, begge om regulering av pensjoner under utbetaling, bør også endres. Der fremgår det at årlig overskudd skal gå til å øke pensjonene i hele utbetalingsperioden. Det bør heretter skilles mellom utbetaling fra bufferfond og fra årets overskudd (på avkastning og risiko). Det bør videre ryddes opp i forsikringsvirksomhetslovens § 3-13 og 3-19, som i dag definerer overskudd på avkastning noe forskjellig ved at den ene angir overskudd som *før* avsetning til bufferfond, og den andre *etter*.
 - ii. Det bør presiseres i forskriften om det er en engangsutbetaling eller om utbetalingen skal skje måned for måned første året.
 - iii. Proposisjonen foreslår at det i forskrift skal angis at frigjort bufferfond i sin helhet skal gå til en engangsutbetaling, uansett hvilken premiereserve (hvilken dekning – alderspensjon, uførepensjon eller etterlattepensjon) den er beregnet ut fra. Dette er en endring sammenlignet med i dag, hvor frigjort bufferfond går til å øke alle deknings. Dette er ikke omtalt i proposisjonen. Komiteen bør be om at dette ses nærmere på ved utforming av forskriften.
 - iv. Det er viktig at den som får utbetalt bufferfondet får god informasjon om at dette kun er et engangsbeløp/en utbetaling det aktuelle året. Dette bør presiseres i forskriften.
- d. Forslaget om at bufferfond ved død skal gå til risikoutjevsningsfondet dersom det ikke er etterlatte som skal ha ytelser, er noe vi noterer oss. Men vi ber komiteen om å endre forslaget slik frigjort bufferfond går inn i risikoresultatet og behandles som dette. En annen regel vil gjøre pensjonsproduktet enda vanskeligere å forstå, og vil kreve en del systemtekniske endringer hos pensjonsleverandørene.

Videre mangler det en beskrivelse av hva som skjer om en *har* etterlatte som skal ha ytelser. Skal noe av bufferfondet frigis? Hva som blir bufferfond etter død bør klargjøres. Vi ber komiteen om å legge føringer om at Finansdepartementet/ Finanstilsynet kan lage en arbeidsgruppe eller

tilsvarende for å utarbeide et passende detaljert regelverk som sikrer likebehandling av de forsikrede på tvers av pensjonsinnretninger.

4. Fripoliser med investeringsvalg

- a. Vi støtter forslaget om at det ikke skal være en plikt å tilby investeringsvalg.
- b. Vi støtter forslaget om at det skal være automatikk i at fripoliser med investeringsvalg også skal ha investeringsvalg i utbetalingsperioden med mindre fripoliseinnehaveren ber om noe annet.
- c. Vi merker oss at Finansdepartementet mener at det regelverket ikke stenger for å inngå en avtale om investeringsvalg med en pensjonsleverandør og flytte under forutsetning av konvertering til investeringsvalg.

5. Redusert utbetalingstid og informasjon

- a. Vi støtter at det skal gis god informasjon om mulighetene til å redusere utbetalingstiden.
- b. Vi støtter ikke at en skal kunne endre utbetalingstid første året under utbetaling. Dette vil kreve systemtekniske endringer hos de fleste pensjonsleverandører, og bør være unødvendig med god informasjon før utbetaling.

6. Amortisert kost

DNA støtter ikke endring i dagens regler om amortisert kost, og heller ikke forslaget her om å endre regelverket ved flytting kun ved fraflytting.

Mats Sollie

Leder

Den Norske Aktuarforening